

הרגלים והגשות על פי פרשת השבוע

פרשת פקודי | עלון מס' 70

'האומן והפועל'

וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עֹשׂוּ אֹתָהּ פְּאֻשֵׁר צִנְהָ ה' כִּן עָשׂוּ
וַיִּבְרַךְ אֹתָם מֹשֶׁה:

מביא רש"י - ויברך אותם משה. אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלינו עלינו וגו' אך בפסוק כאן ישנה הדגשה וְהִנֵּה עֹשׂוּ אֹתָהּ פְּאֻשֵׁר צִנְהָ ה' כִּן עָשׂוּ - מלאכת המשכן נעשית בדיוק על פי ציווי השם...

מה באמת השבח בזה? לא פשוט שהם עושים ע"פ ציווי ד'??

מבאר הרש"ר הירש - עם כל הזריזות שבתנופת העשייה, השתעבדו לחלוטין, בכלל ובפרט לצו האלוקי ואיש לא שאף להבליט את עצמו במפעל ע"י תוספת או מגרעת סובייקטיבית בחומר או ברוח, רק זה היה שכר המצווה שעמד לנגד עיני כל אחד ואחד להוציא אל הפועל את מצוות השם וכוונתו בתכלית הדיוק.

ר' זבולון הגבאי נכנס לנגריה, והוא רואה פועל מוכשר שהוא בדיוק בונה ארון קודש כל כך יפה... התך... ניסר... וחיבר... ואוו... פשוט גאון איזה מדהים... ר' זבולון פונה אליו, אדוני אפשר בבקשה להזמין גם ארון... - תיגש למשרד למעלה, שם יושב הנגר הבעל הבית, ושלח אותו למשרד של הנגריה למעלה... ר' זבולון עולה למעלה, והנה במשרד יושב שם אחד, הוא בכלל לא נראה נגר.. סתם עושה פוזה כזו עם עיפרון על האוזן... יורד חזרה למטה... הלו אדון פועל... אין שם שום נגר.. אתה הנגר.. שם יושב איזה אחד שמתנדנד על הכסא... - אתה ממש טועה... אני רק הפועל... אין לי מושג איך בונים ארון קודש... הוא, הנגר למעלה נותן לי הוראות מדויקות ולפי זה אני בונה... מה שהוא אומר לי...

בכל מקצוע ישנם שני סוגי עובדים - יש את האחד שהוא המח... המתכנן... לוקח מידות... מחשב את כל המכלול ונותן הוראות לביצוע, ויש את הפועל... הוא מוכשר לבצע הוראות... יכול להיות שבמשך השנים גם הוא יהיה בעל מקצוע... אך כעת הוא רק פועל פשוט...

בביאור הדברים הרי שכל אומן... יוצר... לכל אחד יש לו את הטעם שלו ואת הטאצ' שלו... כל אחד מביא את האני שלו ומוציא את זה במלאכה... ולכאורה כאשר עושים את מלאכת המשכן אין ספק שמדובר ביצירת פאר עם כל החומרי גלם הכי יקרים והדיוק והליטוש ומן הסתם היה לכל

אחד צורת חשיבה שונה... ומגע שונה... ובכל אופן ביטלו האומנים... והיוצרים... והחכמים.. את דעתם ועשו במדויק ממש, אך ורק לפי ציווי השם... גם אם היה נראה לאי מי מהם, שיהיה הרבה יותר יפה אם יעשו כאן צורת גימור שונה... וכאן אם יעשו איזה תוספת קטנה זה ישדרג נורא... כולם עשו במדויק לפי הציווי האלוקי...

בשורש הדברים, כל אדם קיבל כישרון מסוים שמלווה אותו בכל ימי חייו... התחושה האישית של כל אחד זה 'אני' עשיתי - כאשר אנו נמצאים בעולם העשייה... הרי אנחנו עושים.. פועלים, יוצרים, אך האמת שכל הפעולה שלנו היא רק אחרי שיש בעולם את החומר.. ויש לנו את הכישרון והיכולת לייצר ולפעול.. החומר קיים... אך את הצורה אנחנו פועלים.. ומכאן הדימוי שלנו כאילו אנחנו עשינו.. אך האמת שללא כל המתנות שקיבלנו מלמעלה, לא היה באפשרותנו לעשות מאומה...

אדם שהוא יוצר... אומן... ומבקשים ממנו לעשות משהו לא לפי היצירתיות שלו... ולא לפי המחשבה שלו.. אלא לפי הוראות של מישהו אחר, זה קשה מאד... ההכנעה הזו להוראות אחרים זה קושי עצום.. זה כביכול פוגם בו... ההרגשה כאילו יש חיסרון באומנות שלו... או בידע שלו...

במלאכת המשכן הייתה הכנעה אדירה של כל האומנים, לעשות במדויק לפי הציווי האלוקי וזה קושי עצום לבטל את הדעת... וזהו שכותב הרש"ר הירש - אף אחד לא ניסה וגם לא שאף לעשות שינוי לא להוסיף ולא לגרע..

כאשר משה ראה את זה, הוא בירך אותם - יה"ר שתשרה שכינה במעשה ידיכם - אמנם יש כאן חומר גשמי... זה רק מעשה ידיים... אבל מכיוון שהייתה פה הכנעת הלב - אז ראוי שתשרה השכינה על אותה עשייה.

ומכאן נלמד שכאשר אדם רוצה לזכות לברכת השם, הרי שאם הוא ישייך את הפעולה שלו את הפעולה, שלו והצלחה שלו שזה רק בזכותו של בורא עולם.. כשהוא יכניע את עצמו, ויבין כי אכן את העשייה בפועל הוא עושה... אך כל האפשרות לעשות בכלל משהו,

זה אך ורק בזכותו של בורא עולם... המחשבה... ותזוזות הידיים... והראיה... וההבנה... והחומר... זה הבסיס שהוא יוכל לעשות משהו בכלל... מי שניגש לכל עשייה בהרגשה כזו.. הוא יזכה לברכה שתשרה שכינה במעשה ידיו...

שבת שלום ומבורך

קיצורי דרך...

ברור שבמה שאפשר להשתמש עם הקידמה, בכדי להקל על האדם ולתת לו נוחות, אין עם זה בעיה... ולא לטמון ראש בחול, ולאחוז בכח בקרני המזבח, לומר אני שייך לדור שלא משתמש במוצרי חשמל..

הבעיה היא - שעמל והטורח שיצא מהלקסיקון שלנו, גורם להרבה חיפוף... והרבה קיצורי דרך... יש אנשים שעד היום נוהגים להמליח עופות לבד.. נכון זה אפשרי אבל כמעט לא בר השגה.. לעומת זאת כשהולכים לאפיית מצות חבורה, וטורחים מעט יותר מאשר לרכוש בחנות מצות, זה בהחלט עמל וטורח במצוות... כשאדם קושר לעצמו את חוטי הציצית, למרות שניתן לרכוש ציציות מחוברות, זה קצת עמל וטרחה של מצווה... כשאדם טורח בהכנת נרות בחנוכה, ולא משתמש בנרות שהם זבנג והדלקנו...

לאחר שבנו את המשכן ומשה מנסה להקימו והוא לא מצליח - בורא עולם אומר לו - עסוק אתה בידך, נראה כמקימו והוא נזקף וקם מאליו, אתה תעשה את מה שאתה יכול ואני יעשה את השאר... וזה יקרא על שמך.. המשכן הוקם מאליו, נקודה... אבל התורה קוראת לזה ויקם משה... למרות שמצד הקמת המשכן זו נראית משימה בלתי אפשרית... אבל זה לא פוטר מלעשות.. אתה תעשה בורא עולם יקים.. ובסוף זה יקרא על שמך...

אתה לא אחראי לתוצאה... האדם אחראי רק לעשייה... למאמץ.. לעמל... אתה תעשה את שלך, והקב"ה יעשה את שלו... גם אם בסוף לא הצלחת אבל את העמל הרווחת... כי בורא עולם לא מחפש תוצאות.. הוא רוצה את העמל שהיה בדרך...

אתה תעשה את שלך ובורא עולם יעשה את שלו...

בשורש הדברים - אדם לעמל יולד - העולם מלא באנרגיות של עמל, זה העולם שלנו.. העולם שבו נבראנו דורשת מהאדם לעמול ולהתייגע... כל עוד העולם עסק בעמל כפיים, הוא היה עולם הרבה יותר מתוקן מבחינה נפשית... ככל שהעולם הזה חוסך בעמל ויגיעה.. ככל שהעולם מציע קיצורי דרך.. האנרגיה שדורשת עמל נכנסה לתוך הנפש פנימה... והאדם מתמודד עם קשיים נפשיים... עם קשיים רגשיים..

כשאדם יבחר בעמל תורה ובעמל קיום המצוות, הרי שההתמודדות תצא החוצה והמלחמה שלו היא בעמל אבל לא בתוכו פנימה, ודווקא העמל הזה ייתן לו סיפוק עצום... והרגשת מילוי.. לעומת מי שלא מוכן להתייגע ולעמול.. הוא מוצא את עצמו נלחם ומתייגע על עצם קיומו.. על הרגשות הפנימיות שלו...

ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקם את עמודיו:

ברש"י מובא את דברי המדרש תנחומא על הפסוק - ויביאו את המשכן וגו'. שלא היו יכולין להקימו, ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקב"ה הקמתו, שלא היה יכול להקימו שום אדם, מחמת כובד הקרשים שאין כח באדם לזקפו, ומשה העמידו, אמר משה לפני הקב"ה, איך אפשר הקמתו על ידי אדם, אמר לו עסוק אתה בידך, נראה כמקימו והוא נזקף וקם מאליו, וזהו שנאמר הוקם המשכן, הוקם מאליו.

נמצא אם כן, שמשה רבינו גם לא הצליח להקים את המשכן רק בסיוע של בורא עולם, ורק משה עשה 'כאלו' - נראה כמקימו...

אם נחשוב, אם היינו צריכים להקים את המשכן בימינו אנו, האם הוא היה יותר יפה מהמשכן שהיה במדבר? האם הטכנולוגיה של היום הייתה נותנת ערך מוסף למשכן אם היה נבנה בימינו??

התשובה היא לא.. משום שהמשכן נעשה במדויק על פי ציווי ד', ואם היו בונים משכן היום, הוא היה אחד לאחד כמו במדבר - אם כן מה בכל אופן היה ההבדל??

בקושי של הבניה... מן הסתם בזמנם הכל היה צריך להיות בעבודה מאד פרימיטיבית... ידנית עם הרבה חשיבה על כל פרט... וכיום היו מכניסים הכל לתוכנה ולמחשב... וציק צאק היו יוצאים כלים ועצים חתוכים על פי מידה מדויקת...

היום הכל היה נעשה בצורה יותר מהירה...

האם הקידמה... הטכנולוגיה הזו... היא טובה או לא??

הנראה לומר בזה כל המדע והטכנולוגיה כיום עובדים במטרה אחת להקל על האדם... לא לטרוח ולא לעשות כלום.. מה שאתה רוצה יהיה לך נגיש וזמין ומהיר... שלא יהיה עמל.. ולא טורח.. שהכל יהיה קל... אז באמת קיבלנו עולם מתקדם בצורה פלאית.. מה שהיה נראה לפני עשור כמדע בדיוני הופך למציאות קיימת.. ובמחשבה על מה צופן העתיד.. זה נראה שאין לנו אפי' מושג להיכן העולם יגיע... בדרך הזו, בעולם של רובוטיקה, וטכנולוגיה, ומכונות ענק שעושות הכל איבדנו את כל אותה עבודת כפיים.. נכון אולי היה לך מחיר של יופי.. אבל גם כיום כשלמוצרים יש יופי וחוץ, הוא נעלם ומתכלה הרבה יותר מהר, וגם הצורך של האנושות היא כל הזמן להחליף כי מה שהיה יפה אתמול כבר לא יפה מחר... צריך חדש...